

СВОБОДА

UKRAINSKYI DNEVNIK

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УРЛОВИЙ ОРГАН ЗАПОВОДОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНИЙ СОЮЗ В З'ЯВЛЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX ЧИСЛО 200. ДЖЕРСІ СІТІ, Н. Дж., СВОБОДА, 27-го СЕРПНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 200. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, AUGUST 27, 1921. THREE-CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

4.000 УЗБРОЄНИХ ЛЮДИЙ МАШЕРУЄ В СТРАЙКОВИЙ ОКРУГ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 25. серпня. — Громада, зложена з яких 4.000 узброєних майнерів і їх прихильників, вийшла уже в дорогу демонстраційного походу, зміряючи до Мінго Канті, де від кількох місяців ведеться страйк майнерів і від кількох тижнів заведено воєнний стан. Похід являється протестом проти проголошення воєнного стану губернатором штату Вест Верджінія та проти так званої "системи майнерських сторожків", яка дозволяє приватним компаніям удержувати розбіжні пакт покріпкою удержування сторожків для своїх копань.

Як доносять вістки з ріжних жерел, до машеруючих демонстрантів мають прилучитися по дорозі ще яких два тисячі симпатиків, що живуть по місцевостях, котрим буде переходити похід. Ходили також чутки про стички між машеруючими та стейтвовою поліцією, але ці чутки як зрештою багато інших, показались неправдивими.

ГУБЕРНАТОР ЗАСТРАШЕНИЙ ДЕМОНСТРАЦІЮ.

Губернатор штату Вест Верджінія, Морган, показує велике занепокоєння демонстрацією. Він вивлад до воєнного департаменту у Вашингтоні просьбу о прислання йому до поном тисячу федеральних жовнірів, бо зі стейтвовою поліцією і військом він, як сподіється, що дасть собі раду.

Крім сього губернатор вивод по полі урядовий комітет, в котрім завявляє, що йому доношено, що велике число узброєних мушун, в числі до кількох тисяч, які через якийсь час стовлять табором над потоком Ленс, недалеко від Мармет, машерували в четвер рано в напрямі до Расів, в Бун Канті, замірюючи очевидно дійти до Логан і Мінго Канті. Губернатор каже даді, що демонстранти, запалені радикальними промовамі з уст радикальних бесідників і урядників, прибули до Расів в четвер в полудне. Губернатор представляє положення поважним; він каже, що в окрузі Мармет убито двох людей, обрано кілька криміналь, dokonано багато рабунків, причім рабовано передовсім средства пожиття, зброю і амуницію. Губернатор винує демонстрантів за те, якійсь люди задержали поїзд і з рушницями в руках завази ведучому поїзда машиністови взети себе, кудя їм хотілось.

Наконець губернатор запевняє населення, що васти ужити всіх средства, щобі успокоїти околицю і не допустити до нарущення безпечности осіб і майна.

АКЦІЯ ФЕДЕРАЛЬНИХ ВЛАСТЕЙ,

ВАШІНГТОН, 25. серпня. — Федеральні васти уже дістали просьбу вест-верджіньського губернатора вислати йому на поміч коло тисяч федеральних жовнірів, але вони ще не рішили, чи послухати заклику. Рішення буде зажазати від того, що каже генерал-бригадир Бендголд, котрого висаюно в страйковий округ. Васти сумніваються, чи стейтвовим властям дійсно треба тавої великої сили війська на усвоєння демонстрації та удержанье ладу і спокою. Офгатуре рішення в тій справі буде залежати від самого президента Гардіна.

Що, однак, і федеральні васти трактують справу демонстрації як дуже поважну, видно з сього, що вони хотіли спершу вислати Бендголда аеропланом до Чарастона, стовіли Вест Верджіній і замір закинено лише тоді, як приїшли до переконання, що в місци нема відповідного місця для вислання.

АКЦІЯ КОМІТЕТУ СЕНАТУ,

ВАШІНГТОН, 25. серпня. — Сенатовий комітет, котрий від якогось уже часу розслідують умовини в страйковий окрузі в Мінго Канті, перенести місце відбування своїх пресудаль до самого Мінго, щобі в тій іспосіб ділати успішником на розбурханні уми в страйковий окрузі.

Дальше передсудують сьому комітету почнеться дні 19. серпня і буде тривати мимно сього, що сонет тепер на вакансії. До сього комітету належать сенатори: Кейлон як пресидяєть, Шоррбидж, Стерлінг, Воші і Мексикар як члени. Три перші се республіканці, два послід демократи.

ЗМОВА НА ЖИТТЄ МЕКСИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА.

МЕКСИКО, 25. серпня. — Мексиканський акадмік, що вони відкрили змову на життє мексиканського президента Обрегона. В звязі з тою змовою арештовано мимно трох людей, з котрих один се генералом і командантом неведогого владу військ в сьейт Мексикосе. Четвертий заговірник, котрий має доконати замку і як се дістав 50.000 пезо, утік до Злучених Держав. Васти припускають, що се він остерг поїшю зявинним листом про ріднований замх.

ДОМАГАЮТЬ МІСЦЯ ДЛЯ ОДНОЇ ЖЕНЩИНИ НА МЕЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,

ВАШІНГТОН, 25. серпня. — Еліс Робертсон, одинока жєнщина в американських конгресі, котра представляє один округ Оклахома в палаті посоль, ввєса до президента Гардіна просьбу, щобі він іменував одну жєнщину членом міжнародної конференції в справі зброєння, що має початись дні 11. падостя сього року у Вашингтоні. Панна Робертсон пропонує на кандидатку на се становище паню Мейрі Чендлер Геял, влову по сенаторі Геял і Мейл, але в своїх листі се васте дава те, щоб президент діясно іменував такую кандидатку.

БОБОТЬБА МАВРІВ З ЕСПАНЦІЯМИ.

МЕЛІЛІЯ, 25. серпня. — З провінції Ель Аріш приїхала вість, що годовиний провідник арабських повстанців в тій околиці шейк (королік) Раїсулі, запропонував через спеціальных послів еспанському генералові Берендарови, що піддасться і зложить оружье, сии. Еспанці приймуть його пропозицію миру.

Войовничі мавританські племен дальше атакують еспанські позиції під містом Мелілія, однак в послідні дніях понесли великі страти.

Значні сили Арабів під команду Абдуля Кріна концентруються в околицях Надуру, кільканайцять миль від Мелілія. Вони ввазі в полон багато Еспанців, за яких звільнення жадають великої суми.

Араби атакують під безпериним огнем еспанської тяжкої артилерії та мимно дуже тяжких втрат в своїх рядах, поповнюють дальше свої настути.

БОЛЬШЕВИКИ І СХІДНА ГАЛИЧИНА.

Київський "Комуніст", орган київського губерніяльного комітєту К. П. б. У. в 142 числі містить ствуну статтю під заголовком: "Новий буфер міжнародного капіталу", в котрій остро виступає проти проекту утворення Незалежної Галичини. Твердить, що Самостійна Галичина се великою безосередно небезпекною для Радничької України. Рівночасно обговорює внутрішнє положення Польщі, котре очеркує як повний розвал, який Польща зариває зявиншими імпрезами в роді видьської і шаської. Стверджує, приготвання Польськими подібної керванної акції в Східній Галичині, причім щитую острого, поміщену в 118 числі "Українського Вістника".

"КОМУНАРКА УКРАЇНИ".

Закодом центрального відділу для роботи серед жінок при Ц. К. комуністичної партії України виходить що місяця в Харкові жіночий часиспис л. н. "Комунарка України". Досі вийшло 6 чисел часиспису.

ПРОДУКЦІЯ ПАПЕРУ НА УКРАЇНІ.

По даним комітету, котрий завядує продукцією паперу на Україні з 24 паперових фабрик України 2 згоріло, 4 зруйновано, і вимагає основного ремонту і 1 відпала наслідком російського, договору до Польщі. Остаю отже в завядуваню комітету 16 фабрик, з чого в першій четверті 1921 року працювало всього 7; 3 в харківському і 4 в київсько-волинських районах. Решта фабрик не працювала по части із а браку сировини і технічного виклепування. Але навіть і в тих фабриках, котрі працювали, праця йшла дуже неправильно через брак топлива. Довзі сировини чи то в виді олії і паперового відпалу з армії привалять та великі перепони. Довзі деревиний маси "здержувало" знищення транспортних середників.

З ВОЛИНИ.

За нашою молодю тепер так чатують, що нема й нікоим і вийде спокійного дня. Деби не зійшлося двох, трох хлопців, тутже зараз доносять на пострелюк жандармерії.

Дня 25. диння, зібрались, могоді хлопці з двічатами м. Турійська в садочку і гадали весело провести час. Але якось подейкою підтривою показалась така збірка підозрілого і він дійсе командантом, що збиралась Українці "на поселезє". Командант писав поліцая. Той приходить, але зобачивши, що тут нічого не робиться, "на до польського уряду", нічого не сказав тільки переглянув книжки, які були в хлопців.

Знову молодю завявляє за себе, гадаючи, що більше не буде перешкод. Через півтора години надходить другий поліцая. Побачивши, що тут діє читання якоїсь книжки, читали: "Дай серце вольо заведе в невольо", запитав: "Що тут за зібрання?". "Так, збиралась", відповідають хлопці, "бачите самі". Писаю цього поліцая довог вєнтаєса недалеко того саду, спілкуючи, чи не надійде хто більше.

Скоро мабуть забортят Українців і приватні збринища, щобі вони не могли висловляти своїх думок одніи другому, бо все се чинить "дало для польського уряду". — Туршицян.

ПОЖЕЖА В ДРОВОЖИХ.

В Дрвожих коло Миколаєва в. Дністром вбуха 1. серпня серед полудня пожежа в стодолі пароху Юрика. Огонь перекривує скоро на сусідні загороди, так що за червот години згоріло 7 селанських стоділ і зібжик і всім господарським велика, тим більше розкурмити своїх родин.

ВІДНОВА "РОБІТНИКА" В ЧЕРНІВЦЯХ

По тримісячній перерві, спричиненій завнященням румунською владою, почав знову дні 13. лизня ч. р. виходити в Чернівцях "Робітник", орган української соціялдемократичної партії на Буковині.

У Фейлетов "Робітника" містит м. Фаст, колишній працівель Франка і партійний робітник в Перемишчині, свої спомини про Франка та початки соціялдемократичного руху серед українського селянства, оповідаючи про організаційні сподоби Франка, першій видавничий радикальної партії та її згоди.

БАНДИТИЗМ В ЗОЛОЧІВЦІННІ.

Нам пишуть: В східних селах зявинного повітву "оперув" від довшого часу шайка бандітів, що діє в військових укривах узброєна в революьрній терористичній місцеве населення. В політичних часах з хутів 27 лизня вийшли вони на збєт п. Марії Коваль в Тростянчині мали, приваляючи двері та вистрелили в революьрній амуниця всіх до утєчі, при чім застрілять хуторо відпала рапу. Вигнавши в сєй спосіб всіх з помешкання, — обривали днів, вярдяючи тим шкоду на 400.000 кп.

ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВИ В ПОЛТАВІ.

Умови конкурсу на пам'ятник Шевченкови в Полтаві, в який ми недавно згадували, є такі: Пам'ятник має бути збудований з граніту та криш. Місцем для пам'ятника назначено парк, проти центрального пролетарського музею. Основна думка проекту се безімяна любов поета до бівоєнезлого українського люду. Стиль народнього української бароко. Кінєць конкурсу минає 1. вересня ч. р. Проекти будуть нагороджені: першій 1.500.000 карб., другій 1.000.000 карб., третій 500.000 карб. Комісія складається з трох членів: Кричевського, Жукова і Сподара.

КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР В СКАНДИНАВІ.

Рєспресс доносять зі Штокгольму, що шведські васти відкрили новий широкий заговор комуніст, поширений по всій Скандинавії.

НАГЛІ СУДИ У ПОЛЬЩІ.

Рада польських міністрів постановила продовжити діяльність наглих судів у варшавському, люблінському і всіх східних округах. Засуди тих судів не підлягають апелляції і мають бути виконані на протязі 24 дини.

В СПРАВІ ВІЛЕНЦІННІ.

"Deutsche Tageszeitung" доносять, що полк Шардіні представит литовському урядови конечність порозуміння з польським урядом в справі Віленщини на основі проекту Іманса. Шардіні мав м. и. знявити, що Франція не може вже довше пригизлятися спокійно, як сурпорит незвичайної напруженні відносини Польщі до Росії і Німеччини істнує неполадожена досі справа Віленщини, насуювана всякі побоювання, що може статися вичинюючи нових комплікацій на Сході Європи. Вікніці полк. Шардіні заявив що на випадок колизь наслідком дальшої проволочки литовського уряду вичерпається терпелість Польщі. — Франція не буде інтервювати в користь Литви.

КИТАЙСЬКІ ПОСЛОВИЦІ.

Між пословицями чужих народів — пословиці Китайців дуже замітні своєю второпністю. Ось де які з них:

Стна ситала в шьянка: "Чого дівачини мене? А чьявх відказав: "Снитай в того, хто прибиває мене", "Людина має тисячу плянів що до себе Провидіння ж один-одинокий що до людини", "Гроші-добрый слуга, а поганий пан". Мужжі в товаристві слухають себе вазвато, а жінки пригиздаються собі", "Колі ти спалахнув гнівном сядь", "Той, хто спить спить, той не знає", "Колі ти пєш воду, то не забувай про її жєрело — то загалді про її жєрело — то загалді про її жєрело", "Крєсь твоїх сусідів, чим пожежє спокійно", "В театрі залюбуєса найкрасоїше ті, що приїшли туди без грошей". Всі плавні не можуть бути рівно дові", "Лєгше се надувати сяд до другі, як з ними жити".

МИР МІЖ АМЕРИКОЮ І НІМЕЦЬЧИНОЮ ФОРМАЛЬНО ЗАКЛУЧЕНИЙ

БЕРЛІН, 25. серпня. — Сегодня вечером підписано мировий договір між Америкою і Німеччиною. Іменем Америки підписав мировий документ американський комішюнер Дрезел, а іменем Німеччини — міністр заграничних справ Розен.

Мировий документ ділиться на 3 артикули; уступі є наведені 2 і 5 часть мировий резолюції американського сенату. Американський державний департамент оголосив вже зміст мирового договору між Німеччиною і Америкою.

В мировім договорі стверджено, що всі економічні, військові і інші постанови нератифікованого договору в Верзалю мають обовязуючу силу і для Америки, та що все, що міститься в собі верзальський договір корисного для Америки, взагалі, рівно удержується в силі.

Договір застерігається виразно, що Америка не признає постанов верзальського договору, які регулюють нові границі Німеччини, творять новий політичний стан в Європі та вирішують справи Хін, Сіаму, Ліберії, Марока, Єгипту, Туреччини, Болгарії і Шантуню.

Також в договорі виразно зазначено, що Америка не має нічо спільного з Лігою Народів і що американське правительство не може бути в нічій звязане постановами Ліги Народів або її інстанціями.

Дотично бувших коалюцій Німеччини, мировий договір стверджує, що рівні права на всі відступлені Німеччиною заморські колонії, між якими знаходяться також острови Яп, прислугують також Америці.

Після подтвердження мирового договору через американський конгрес і через німешкий парламент — мають бути сейчас підані між Америкою і Німеччиною дипломатичні зносини.

Торговельні взаємини між обома державами будуть урегульовані спеціальним договором.

ФРАНЦІЯ НЕ ВІРІТЬ ЛІЗИ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Французька прєса се недоволено за послідних подей в шаській справі та побоюються, що на задлязні Ліги Народів справа Горішого Шлєкса буде вирішена на некористь Польщі.

Референтом шаської справи перед Лігою Народів буде японський амбасдор Іші. Французьке правительство, що Японія, яка склєнується до союзу з Англею, на кожній кроці полирає англійську політику, так само отже буде в справі Шлєкса стояти по стороні Англії і Німеччини, помимно сего, що Японія завявляє про свою шлюквоту безсторонності.

Франція волаб, щоб референтом для справи Шлєкса був бельгійський делегат, однак ні бельгійський делегат ні представник Еспанії, не хотіли прийняти мандату, щобі бути референтами в шаській справі.

Засідання Ліги Народів відбудеться 29. серпня. Французькі газети не вірять, щобі справа Шлєкса була в скорім часі поладожена Лігою Народів та сумніваються, чи Ліга Народів зможе взагалі дефінітивно розвизати тяжку проблему Шлєкса, бо ніяк погляд французької прєси, Ліга є лише забавкою в руках європейських премєрів.

РОСІЙСЬКІ САНІТАРНІ МЕТОДИ.

РИГА, 25. серпня. — Большевицька офіційна телеграфна агенція Росії доносять, що советські васти замотували від 1-го сінця до 10. серпня 78 тисяч случаїв хоаери в цілій Росії.

Ситуація в астраханських губерньх над Волгою є розпачава.

По причині браку лікарських средств і найзвичайніших гігієнічних уладжень, боротьба з хоаерою є прямо неможливою. Советські васти в місті Астрахані постановили перевести ціле населення на Сибір а відтак ціле місто пустити з димом.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ ПОПИРАЮТЬ СОВЕТИ.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Більша часть французького населення займає в відношеню до Росії тає становище, що сподіється в Росії привернення наново старого правительства, узнання через Росію догів французьких військовий і відновлення французько-російського союзу.

Лише французські комуністи, що становлять у Франції значнаку меншість, старуються попірати совети.

В послідних часах французькі комуністи збирують фонди для советів і притовляються до видлянення страйків в фабриках, що роблять амуницію для Польщі і для Румунії.

Французькі комуністи, хотия стали дуже слабі після відлучення від соціялістів, є мимно сего в своїй політичій дуже агресивні.

Одна з французьких громад міських, на якій чєл стєють самі комуністи, не ввєла однак ніяких комуністичних аєзд в практику. Ї першим кроком було завести поліцію в передвоєнний чєсл.

Французька комуністична газета "Маніте" веде кампанію проти фабрикант амуниції для Польщі і Румунії; тому, що, як каже — "я амуниція буде ужита проти советів".

